dius filius Rainaldi, et obtulit per librum unum super altare. Testes sunt : Rainerius de Firmitate, Guido, filius Odelini; Rainaldus de Petrocino, et Guido filius ejus.

Hugo Bouez de Jovencort dedit monasterio Clarevallensi quicquid habebat in finagio de Juvilla et de Warencemont absque ulla retentione; laudante Bertha, uxore sua, cognomento Poma, et filiis eorum Odone et Hugone, et filia Goncelina; testibus : Stephano, presbitero ; et Guidone, filio Odelini.

Odo et Petrus, filii Milonis Debois, laudante matre sua Dameron et sorore eorum Agnes, dederunt monasterio Clarevallensi, quicquid habebant in terra de Jurvilla et de Warencemont absque ulla retentione. Hoc donum laudavit Raherius et uxor ejus Bona amica et filii eorum Guido et Milo et filia Magaleh. Testes sunt : Thebaudus, nepos presbiteri; et Walterius; et Iterius de Beloun; Hugo; et Petrus.

Simon de Chameon dedit monasterio Clarevallensi quicquid habebat in valle Mortui fontis usque ad Emmaurici fontem et quidquid habebat in eo monte, qui dicitur Medius Mons, laudante Hilberto de Barro, de cujus feodo hoc tenebat. Testes sunt: Isobertus Rufus, Rainerius de Pulleriis. Alio tempore Odo, Simonis frater, partem suam de Medio Monte, quam habebat concessit. Testes sunt: Henricus de Aconvilla, Gibertus, Carpentarius; Petrus, filius Henrici.

Rogerius de Esclantia, laudantibus filiis suis Hildierio et Hugone, dedit monasterio Clarevallensi quicquid monachi exartaverant in bosco et Acunvilla. Concessit etiam quamdam partem bosci juxta Mortuum fontem, quæ necdum exartata erat et ut omnes asentias nostras haberemus ubique in reliquo bosco, excepta agri cultura. Simile donum fecit comitissa de parte sua, laudante Odone marito ipsius. Pro his tamen donis reddetur eis annuus census duodecim nummorum Trecensis monete, qui census a Kalendis Octobris usque ad Kalendas Novembris ministro eorum de Acunvilla debet reddi. Donum comitisse laudavit supra scriptus Rogerus de quo tenebat et filii ipsius Rogerii Hildierius et

A Hugo. Laudavit etiam utriusque donum Stephanus de Grangia, de quo tenebat Rogerus. Laudavit Hibertus de Barro de quo tenebat predictus Stephanus. Concesserunt etiam Rogerius et filii ejus et Stephanus de Grangia et Hirbertus de Barro, quod si quam calumpniam super his donis oriri contingeret, ipsi eam penitus extinguerent. Facta sunt hæc dona in manu Guidonis monachi, presente Dominico, preposito Barri. Testes : Radulfus, decanus de Barro; Hildierius, magister de domo Dei; Falco, gener Herberti; Galterius Scotus, Laudavit etiam hæc omnia Gaufridus, filius Herberti. Testes: Radulfus, decanus de Barro; Hildierius, magister de domo Dei; Odo Rufus; Lambertus, et Girardus Lingonenses.

B Gilo, filius Rainaldi de Villa, dedit nobis pratum juxta ripam Albæ, quod vocatur Croipatum, et laudavit quicquid pater ipsius dederat nobis in fine Gondeæ Hispaniæ; id est, pratum Girardi et pratum Hugonis et pratum Garini et alia omnia quæ habemus a patre ejus; testibus: Remigio, capellano de Villa; Guiardo, filio Odelini, Angelranno fusore.

Gaufridus Felenia dedit pratum Beroldi monasterio Clarevallensi, id finagio Villæ, laudante Airardo, sororio suo; testibus: Petro Ventario, Arberto, Bernardo. Concessit hoc donum Lancenna, uxor Airaudi, laudantibus filiis amborum Girardo, Rainerio, Guiardo et filia Galia; testi-
C bus : Bernardo, majore; Guiardo, presbytero ; Theoderico.

Ego Godefridus Dei Gratia Lingonensis episcopus totam presentis paginæ cartam laudo et proprio sigillo munio et Clarevallensi monasterio in perpetuum confirmo. Anno ab incarnatione Domini millesimo centesimo quadragesimo septimo, regnante Ludovico, filio Ludovici, rege Francorum. Signum Jocelini Archidiaconi. Signum Pontii, Archidiaconi. Signum Warnerii, Archidiaconi. Signum Guiardi , Archidiaconi. Signum Fulconis, Archidiaconi. Signum Humberti, decani.

(*Original en parchemin.— Sceau de cire rouge pendant par double queue. — Archives de l'Aube.*)

ORDO RERUM

QUÆ IN HOC TOMO CONTINENTUR

GUERRICI ABBATIS IGNIACENSIS SERMONES PER ANNUM.

De Adventu Domini.

Sermo I.—De divinorum promissorum exspectatione. 11

Sermo II.—Quomodo Christo advenienti occurrendum. 14

Sermo III.—Quod homo debeat semper esse paratus, Domino advenienti. 18

Sermo IV. — De vita solitaria, et de via Domino paranda. 21

Sermo V. — Quomodo proficiendum in paranda via Domino. 26

De nativitate Domini.

Sermo I. — Qualia nos deceat Deus puer. 29

Sermo II.—Quale donum, contemnente Synagoga, suscepit Ecclesia. 32

Sermo III.—De admirabili Dei cum homine commercio. 35

Sermo IV. —De plenitudine temporis a Christo allata. 38

Sermo V. — De mira Dei providentia in nativitate Christi. 43

In Epiphania Domini.

Sermo I. — De donis Domino afferendis. 45

Sermo II.—De variis modis quibus nos Deus illuminat. 51

Sermo III.—Quibus gradibus ad sapientiæ lumen perveniatur. 54

Sermo IV. — De nova nostra nativitate et vita. 59

In festo Purificationis b. Mariæ virginis.

Sermo I. — De cæremonia luminum hoc festo usitata. 63

Sermo II. — Quanto sit affectu occurrendum Jesu advenienti. 67

Sermo III. — Quomodo Simeon imitandus. 71

Sermo IV.— De Quatuor purificationis nostræ generibus. 75

Sermo V.—De mundanda et adornanda Christo anima. 79

Sermo VI. — De perficienda nostri purificatione, ut Domino sisti possimus. 89

In Quadragesima.

Sermo I. — De tribulatione et consolatione. 91

Sermo II. — De parabola filii prodigi. Luc. cap. xv, ỳ 11-32. 96

In festo s. Benedicti.

Sermo I. — De mansione in sapientia. 99

Sermo II. — De fiducia in Deum. 103

Sermo III.—De amicitia Dei præ omnibus quærenda. 107

Sermo IV. — De lenitate et fide. 111

In Annuntiatione Dominica. 242

Sermo I.—De gaudio hujus dici et de laudibus Virginis matris. 115

Sermo II.—De Verbi incarnatione in Maria et in anima fideli. 120

Sermo III. — De hujus mysterii signis. 124

Dominica in Ramis palmarum.

Sermo I. — Quomodo Christus omnia homini factus. 127

Sermo II. — De crucis scientia et virtute. 130

Sermo III.—De duplici specie qua Christus proponitur spectandus. 134

Sermo IV. — Qualiter Christus benedicendus. 137

De Resurrectione Domini.

Sermo I.—Pulchre verba Jacob de Joseph applicantur ad resurrectionem Christi. 142

Sermo II. — De duplici nostra resurrectione. 144

Sermo III.—De vigilantia necessaria ut partem habeamus in resurrectione Christi. 148

In diebus Rogationum.

De pane verbi petendo et apponendo. 151

In die Ascensionis Domini.

De amore Christi in nos et de nostro in ipsum. 153

In festo Pentecostes.

Sermo I.—De Dei charitate et hominum ingratitudine. 157

Sermo II. — De linguarum mysterio et dono lacrymarum. 160

In nativitate S. Joannis Baptistæ.

Sermo I. — De laudibus Sancti. 163

Sermo II. — De vi necessaria ad rapiendum regnum cœlorum. 167

Sermo III. — Iterum de laudibus Sancti. 169

Sermo IV. — De fortitudine et mortificatione. 173

In Natali apostolorum Petri et Pauli.

Sermo I. — De duabus olivis ad dexteram candelabri. 177

Sermo II.—Quomodo fidelium animos alant apostoli. 180

Sermo III.—De eo quod scriptum est : *Donec aspiret dies, et inclinentur umbræ.* Cantic. cap. ii, ỳ 17. 183

In Assumptione B. Mariæ.

Sermo I.—Quod Maria duplici titulo sit mater, quodque recte dicatur thronus Dei. 187

Sermo II. — De mutuo amore Jesu et mariæ. 190

Sermo III. — De quiete spirituali. 193

Sermo IV.—Quod beata Virgo Mariæ et Marthæ officia implevit. 197

In nativitate B. Mariæ.

Sermo I. — Comparatio partus Virginis cum vite quæ incorrupta dat odorem suum. 199

Sermo II.—De pulchritudine sanctæ dilectionis. 203

In solemnitate Omnium Sanctorum.

De pauperibus spiritu. 205

Sermo in verba Cantici canticorum: *Quæ habitas in hortis, amici auscultant, fac me audire vocem tuam.* 210

In festo B. Mariæ Magdalenæ.—Sermo Nicolai Claraevallensis. 213

GUIGONIS MAJORIS CARTHUSIÆ PRIORIS QUINTI EPISTOLÆ QUÆDAM.

Admonitio. 219

Epist. I.—Ad Haimericum cardinalem et cancellarium. 219

Epist. II. — Ad Hugonem S. Militiæ priorem. 221

Epist. III. — Ad Innocentium papam II. 221

Epist. IV. — Ad fratres Durbonenses. 222

S. BERNARDI VITA ET RES GESTÆ libris septem comprehensæ.

Admonitio 222

LIBER PRIMUS, *auctore Guillelmo olim Sancti Theoderici prope Remos abbate, tunc monacho Signiacensi.*

Præfatio. 225

Cap. I.—De parentibus beati Bernardi, eorumque insigni pietate in educandis liberis; deque Bernardi jam tum pueri indole, et præclaris moribus. 227

Cap. II.—De integritate Bernardi pueri, curam feminæ præstigiatricis detestantis; de visione nati Salvatoris ei facta, et de matris obitu. 228

Cap. III.—De studio tuendæ castitatis, deque vitæ religiosæ proposito, et allectis in eamdem sententiam fratribus suis, aliisque sociis. 230

Cap IV. — De ingressu Ordinis, et fervore novitiatus. Quam parcus cibi et somni; cupidus quoque laboris externi; deque ejus miro in sacra Scriptura profectu. 237

Cap. V.—De initio Clarævallis, et vili victu primorum ibidem monachorum, deque ostenso divinitus ejus incremento. 241

Cap. VI. — De magna ejus in angustiis erga Deum fiducia: deque zelo perfectionis, et conversione sororis. 242
Cap. VII.—De ordinatione sancti Bernardi in abbatem, deque cura valetudinis ejus, item de laude disciplinæ religiosæ jam tum in Claravalle vigentis. 245
Cap. VIII. — De magna vitæ ejus severítate, et indefesso inter continua fractæ valetudinis incommoda laborandi studio. 249
Cap. IX. —De miraculis per eum patratis, et periculo arrogantiæ in eo mire per propinquos represso. 252
Cap. X. — De aliis sanitatum beneficiis erga diversos præstitis. 253
Cap. XI.—De miraculo epistolæ in imbre scriptæ, nec madefactæ, et aliis quibusdam stupendis. 255
Cap. XII.—De altercatione Bernardi cum diabolo. De sanitate per beatam Virginem ipsi reddita. Item de abbate Guillelmo ab eo sanato. 258
Cap. XIII.—De fama sanctitatis ejus ubique divulgata; et ipsius Claræyallis mirabili propagatione. Item de spiritu prophetiæ ipsi concesso. 260
Cap. XIV.—De aliis quibusdam beneficiis divinitus per eum præstitis, et honorum seu dignitatum fuga. 264
Subscriptio operis præcedentis. 266
LIBER SECUNDUS, *auctore Ernaldo abbate Bonæ-Vallis in agro Carnutensi.*
Præfatio. 267
Cap. I. — De pontificatu Innocentii II, opera S. Bernardi fortiter et feliciter vindicati. Item de profectione Pontificiis in Gallias, et repressione Imperatoris. 268
Cap. II.—De synodo Pisis per Innocentium celebrata. Item de Mediolanensibus opera Bernardi Ecclesiæ reconciliatis, et energumenis ibidem curatis. 273
Cap. III.—De expulsione dæmonum a variis obsessis, tum virtute Eucharistiæ, tum panis et aquæ benedictæ, tum signi crucis. Item de aliis curationum beneficiis. 276
Cap. IV. —De dæmoniacis curatis, et mira humilitate Bernardi, inter tot illustria opera æque semper de se modeste sentientis. 280
Cap. V.— De reditu Bernardi ex Italia, et de monasterii Claræyallis in locum capaciorem translatione. 283
Cap. VI.— De schismate Aquitaniæ, opera Bernardi composito; et femina ab incubo dæmone mirabiliter liberata. 286
Cap. VII.—De causa schismatis Romæ, et apud Rogerium regem Siciliæ feliciter acta. 291
Cap. VIII.—De præsulibus Ecclesiæ e Claravalle progenitis. De insigni pietate comitis Theobaldi, ejusque gravi tribulatione. 297
LIBER TERTIUS, *auctore Gaufrido monacho quondam Claræyallensi, et S. Bernardi notario, postea abbate.*
Præfatio. 301
Cap. I. — De moribus et virtutibus S. Bernardi summatim. 303
Cap. II.—De visitatione Hugonis Gratianopolitani episcopi, et Cartusianorum; deque mira in Bernardo sensuum custodia. 305
Cap. III.—De rara in eo sermonis cura, modestia, simul et gratia; deque dignitatum fuga. 306
Cap. IV.—De infelici expeditionis in Orientem successu, et nato hinc contra virum sanctum murmure. 308
Cap. V. — De erroribus Petri Abælardi, et Gilleberti Porretani opera sancti Bernardi confutatis. 310
Cap. VI.—De hæresi Henriciana ni partibus Tolosanis repressa; et patratis ibidem miraculis. 312
Cap. VII.—De suavissimis beati viri moribus, et præclaris virtutibus, et quid de suis miraculis sentiret. 314
Cap. VIII.—De scriptis S. Bernardi, et animi ejus effigie in ipsis expressa. 320
LIBER QUARTUS, *auctore Gaufrido monacho Claræyallensi.*
Cap. I.—De reditu ejus ab Urbe, et asportatis inde sanctorum reliquiis. Item de beneficiis diversis ejus merito, sed ipso inscio, in alios collatis. 321
Cap. II.—De spiritu prophetiæ, et revelatione futurorum, qua claruit. 325
Cap. III.—De variis futuris eventibus spiritu prophetico ab eo prædictis. 328
Cap. IV. — De mirabilibus et variis beneficiis ab eo, præsertim in regno Galliæ, præstitis. 333
Cap. V. — De variis miraculis a beato Bernardo per Germaniam, Constantiæ, Basileæ, Francofurti, Treviris, etc. patratis. 338
Cap. VI.—De variis et illustribus miraculis Colonis Aquisgrani, Leodii, Cameraci, et in Hispania factis. 340
Cap. VII.—De miraculis in patria et vicinia Claræyallis, per beatum Bernardum factis. 342
Cap. VIII. — De variis signis et miraculis promiscue editis, de quorum eventu prius in visu edoctus fuerat. 347
LIBER QUINTUS, *auctore Gaufrido monacho Claræyallensi.*
Cap. I. — De pace inter civitatem Metensem et vicinos quosdam principes opera beati Bernardi reformata; editisque ea occasione miraculis. 351
Cap. II.—De felicissima, sed fratribus tristissima, beati viri morte. 355
Cap. III. — De revelationibus diversis post sancti Patris obitum factis. 361
LIBER SEXTUS, *miracula a S. Bernardo per Germaniam, Belgium, Galliamque patrata, anno* 1146.
Horstii præfatio. 367
Narratio Herberti abbatis cœnobii Morensis. 369
Philippi de Claravalle præfatio in eumdem librum, ad Samsonem archiepiscopum Remensem. 371
Pars prima, *auctore Philippo monacho Claræyallensi.*
Cap. I. — De profectione Bernardi Constantiam versus; item de personis et nominibus eorum qui miraculorum oculati testes fuerunt. 373
Cap. II. — De miraculis per beatum Bernardum factis Friburgi, Basileæ, locisque vicinis. 374
Cap. III. — De miraculis Constantiæ, et per viciniam a beato Bernardo editis. 378
Cap. IV. — Beatus Bernardus venit Spiram in vigilia Natalis Domini ad conventum imperatoris et principum, et de miraculis ibidem patratis. 381
Cap. V. — De aliis miraculis Spiræ factis. 383
Pars secunda, *auctoribus variis.*
Cap. VI. — Epistola monachorum Claræyallensium et comitum sancti Bernardi ad clericos ecclesiæ Coloniensis. 385
Cap. VII. — De miraculis a Spira Coloniam usque per beatum Bernardum editis.
Cap. VIII. — De variis miraculis Coloniæ-Agrippinæ factis. 390
Cap. IX. — De miraculis in itinere. Colonia Leodium usque, id est Juliaci, Aquisgrani, Trajecti, factis. 392
Pars tertia, *auctore Gaufrido monacho Claræyallensi.*
Cap. X. — Epistola Gaufridi monachi Claræyallensis ad Hermanum episcopum Constantiensem. 395
Cap. XI. De miraculis Leodii, Gemblaci, Villarii, Montibus, Valencenis, etc. factis. 395
Cap. XII. De miraculis Cameraci, etc. patratis. 398
Cap. XIII. — De miraculis in itinere versus Claramvallem editis. 400
Cap. XIV. — De miraculis Claræyalli, Trecis, Stampis. Senonis, et vicinis locis per Bernardum patratis. 402
Cap. XV. — De miraculis Autissiodori, Molismi, etc. factis. 405
Cap. XVI. — De miraculis quibusdam Treviri, Rutilæ, et Francofurti per Bernardum editis. 407
Cap. XVII. — De miraculis, quæ Tulli per beatum Bernardum contigerunt. 409
Epistola Gaufridi monachi Claræyallensis, quædam sancti Bernardi miracula recensens. 410
LIBER SEPTIMUS, *excerptus ex libro cui titulus, « Exordium magnum Cisterciense,* » distinct, 1, 2, 4, 6.
Cap. I. — De apparitione monachi defuncti et revelatione salvandorum e Claravalle, Bernardo facta. 415
Cap. II. — De quodam fratre defuncto, orationibus et Missarum oblationibus e purgatorii pœnis liberato. 416
Cap. III. — De visione beato Bernardo oblata, quæ diversa in choro psallentium merita ipsi repræsentabat. 417
Cap. IV. — De divinis hymnis pie et devote canendis, et quam id gratum angelis. 418
Cap. V. — De pusillanimitate fratrum, notabili verbo ad fiduciam divinæ misericordiæ per beatum Bernardum erecta. 418
Cap. VI. — De monacho quodam, veritatem sacramenti corporis et sanguinis Christi negante, sed cura Bernardi mirabiliter ad fidem perducto. 419
Cap. VII. — De Crucifixo Bernardum amplexante. 419
Cap. VIII. — De beneficio seu gratia quadam epileptico divinitus impetrata. 420
Cap. IX. — De quodam moribundo, ex mandato beati Bernardi mortem differente. 420

Cap. X. — De fratre magis rei familiaris, quam fraternæ charitatis studioso, et in pœnam extra Claramvallem mortuo. 421
Cap. XI. — De sancto Bernardo, spiritu suis in Claravalle fratribus præsente, etiam dum foris ageret. 421
Cap. XII. — De gratia beato Bernardo divinitus concessa, qua absens suorum necessitates noverat. 422
Cap. XIII. — De vocatione plurium clericorum Parisiensium ad religionem. 423
Cap. XIV. — De mirabili dono prophetiæ in sancto Bernardo, et de prædictionibus ejus impletis. 425
Cap. XV. — De latrone a crucis supplicio per sanctum Bernardum liberato, sed cruci religiosæ deinceps addicto. 425
Cap. XVI. — Qua reverentia sanctus Bernardus susceptus est Mediolani. 426
Cap. XVII. — De petulantia hæretici cujusdam, Bernardo insultantis, lepide retusa et confusa. 427
Cap. XVIII. — De cæco, mirabili fiducia et devotione erga ipsa sancti Patris absentis vestigia, visum recipiente. 428
Cap. XIX. — De impio quodam et blasphemo, a mortuis per beatum Bernardum resuscitato. 430
Cap. XX. — De Alexandro canonico et doctore Coloniensi, per sanctum Bernardum ad religionem mirabiliter vocato. 431
Cap. XXI. — De mira sacerdotis concubinarii, et monachi quondam Claræyallensis, conversione. 433
Cap. XXII. — De vocatione Arnulfi viri nobilis in Flandria, et pœnitentia ipsi a beato Bernardo imposita. 434
Cap. XXIII. — De monacho quodam laico, sub disciplina Bernardi miro fervore ad perfectionem virtutum anhelante. 437
Cap. XXIV. — De mirabili dono visionis propheticæ, qua aliorum arcana, etiam absentium, cognovit. 439
Cap. XXV. — De monachi tertio apostatantis conversione, monitis et precibus sancti Patris Bernardi obtenta, ejusdemque paterna castigatione, et felici morte. 441
Cap. XXVI. — De sancto Bernardo, securitatem sive fiduciam cujusdam moribundi redarguente, seu potius tentante. 442
Cap. XXVII. — De conventu fratrum in Sueciam per sanctum Bernardum misso, qui et uni eorum promisit, fore ut in Claravalle moreretur, et sepeliretur. 444
Cap. XXVIII. — De felicissima morte sancti Patris Bernardi, et operatione miraculorum eidem per abbatem Cisterciensem inhibita. 447
Cap. XXIX. — Epilogus librorum de vita et gestis sancti Patris Bernardi. 449
In eumdem librum fragmenta ex Herberti libris de miraculis Cisterciensium monachorum. 453
SECUNDA VITA S. BERNARDI ABBATIS, *auctore seu compilatore Alano, quondam episcopo Antissiodorensi.*
Admonitio. 467
Prologus auctoris. 469
Cap. I.— De parentibus, pueritia et moribus sancti Bernardi. 470
Cap. II. — De ejus pietate, misericordia, ac studio castitatis. 471
Cap. III. — Mundi contemptum ac fugam concipit, aliisque persuadet. 473
Cap. IV. — Bernardus cum sociis Cistercium ingreditur, ubi de ejus mortificatione tempore tirocinii. 478
Cap. V. — De Bernardi dotibus, et corporis habitu. 479
Cap. VI. — De fundatione Claræyallis, et Bernardi ordinatione in abbatem. 480
Cap. VII. — De Bernardi prædicatione, et patris ac sororis conversione. 481
Cap. VIII. — Abbas consecratur a Guillelmo episcopo Catalaunensi, qui valetudinis ejus curam suscipit. 483
Cap. IX. — De visione transferendæ Claræyallis, ac mira ejus sub Bernardo disciplina. 484
Cap. X. — De mira Bernardi mortificatione in somno, cibo, potu et labore, ac de studio sacrarum Scripturarum. 485
Cap. XI. — De mirabilibus a Deo per ipsum in infirmitate patratis, ob quæ a suis increpatur. 488
Cap. XII. — De Galdrici curatione, et morte, ac fratris impatientis e purgatorio liberatione. 490
Cap. XIII. — De Bernardi morbo, et raptu ante tribunal Dei, ac morbi curatione. 491
Cap. XIV. — De quotidiano ejus exercitio, eximiisque virtutibus, ac de modo concionandi. 492
Cap. XV. — De ejus fama sanctitatis, Claræyallis incrementis, et fratrum suorum cura et amore. 494
Cap. XVI. — De rebus gestis in accessu ad sanctum Hugonem et Cartusienses, ac Stephani de Vitreio ficta conversione. 495
Cap. XVII. — De mira Bernardi apud omnes auctoritate et fama. 497
Cap. XVIII. — Ejus auctoritate Innocentius papa suscipitur. 498
Cap. XIX. — De Mediolanensium reconciliatione, et miraculis ab ipso patratis. 499
Cap. XX. — De fuga dignitatum in Bernardo, ac discipulorum ad eas promotione. 502
Cap. XXI. — De ejus profectione in Aquitaniam, ac Guillelmi comitis conversione. 503
Cap. XXII. — De iterata ejus profectione in Italiam, ac Rogerii Siculi obstinatione, et Petri Pisani reconciliatione. 506
Cap. XXIII. — Anacleto extincto et schismate, Bernardus Canticorum explanationem resumit, ac Theobaldum comitem regi reconciliat. 508
Cap. XXIV. — De ejus patientia in morbis, contumeliis et honorum jacturis. 509
Cap. XXV. — De ejus moderata correptione, mansuetudine, charitate ac scriptis. 511
Cap. XXVI. — Abælardum impugnat. et Henricum hæreticum. 513
Cap. XXVII. — Quid Bernardus de mirabilibus a se factis sentiret. Ubi de Jerosolymitanæ expeditionis infelici successu. 515
Cap. XXVIII. — De Gisleberti Porretani confutatione, ac instante Bernardi morte. 516
Cap. XXIX. — De Metensium pace per ipsum composita. 517
Cap. XXX. — De statu et monitis sancti viri in extremis, ac de pretiosa ejus morte. 519
Cap. XXXI. — De Bernardi apparitione post mortem, ac de ejus sepultura. 522
Fragmenta ex tertia vita sancti Bernardi auctore, ut videtur, Gaufrido monacho Claræyallensi. 523
Vita quarta sancti Bernardi abbatis, duobus libris scripta a Joanne eremita. 531
PHILOTHEI *monachi, de vita et moribus S. Bernardi abbatis Claræyallensis, Carmen encomiasticon.*
Prologus. 551
Cap. I. — Divi Benedicti pro instauratione monasticæ religionis ad Deum supplicatio, et accepta a Deo promissio. 553
Cap. II. — Bernardus quatuor germanis fatribus in eamdem sententiam adductis, religionem ingredi statuit. 555
Cap. III. — Bernardus cum sociis amplius quam triginta in Cisterciensi cœnobio habitum induit, ibique brevi, sanctitate mire proficit. 556
Cap. IV. — Bernardus Innocentium pontificem maximum adversus schisma Petri Leonis egregie tuetur, eumque sedi apostolicæ mirabiliter restituit. 558
Cap. V. — Bernardus, Romana Ecclesia felici pace donata, in Galliam honorifice rediit, ibique sanctissimam Domino animam reddidit. 560
Cap. VI. — Sanctus Bernardus non tantum antiquis heroibus, sed Christianis quoque martyribus jure optimo præponitur. 562
Cap. VII.— Pulchra commendatio scriptorum seu librorum sancti Bernardi. 564
Nicolaus Hacqueville, sacri senatus Parisiensis præses æquissimus, de laudibus sancti Bernardi, et situ Claræ-vallis. 565
Baptistæ Mantuani Carmen encomiasticum in vitam et obitum beati Bernardi Claræyallensis cœnobii primi abbatis. 567
Sancti Bernardi epitaphium, auctore Adamo de Sancto Victore. 568
Descriptio positionis seu situationis monasterii Claræyallensis. 569
Gaufridi abbatis Claræyallensis IV sermo in anniversario obitus S. Bernardi. 573
Ejusdem Gaufridi epistola ad Albinum cardinalem et episcopum Albanensem. 587
Item ejusdem Gaufridi libellus contra capitula Gilleberti Pictaviensis episcopi. 595
Symbolum fidei quod adversus eadem capitula editum est a Patribus decem provinciarum, cum episcopis et ab-

batibus plurimis, dictante reverendissimo abbate Claræ-vallis Bernardo. 617

Ejusdem Gaufridi epistola ad Josbertum, continens notulas in orationem Dominicam. 617

Sancti Bernardi canonizatio. 619

Alexandri papæ III litteræ apostolicæ ad ecclesiam Gallicanam, de beato Bernardo in numerum sanctorum relato, ejusque festivitate deinceps solemniter in Ecclesia celebranda. 622

Ejusdem Alexandri pontificis apostolicæ litteræ ad regem Franciæ. 623

Ejusdem Alexandri pontificis litteræ apostolicæ ad omnes abbates Cisterciensis ordinis. 623

Ejusdem Alexandri pontificis litteræ apostolicæ ad Claraevallenses. 624

Fromundi Clarævallensis monachi epistola ad Gerardum abbatem, de canonizatione sancti Bernardi. 626

Henrici abbatis Clarævallensis epistola ad Stephanum regem Anglorum, de elevatione corporis sancti Bernardi ejusque digito ad regem transmisso. 627

De sancto Bernardo abbate testimonia. 627

Horstii parænesis ad sectarios. 639

ACTA BOLLANDIANA.

De sancto Bernardo commentarius, auctore Joanne Pinio.

§ I. — Annus et locus natalis; illustre genus. 643

§ II. — Parentes, fratres, soror, vaticinium, educatio, studia. 649

§ III. — Cœleste in Sanctum favores; propositum monastici instituti; superata contra illud obstacula; socii ad idem aggregati; mirabile in humana corda dominium; vita ante ingressum ad Cistercienses. 654

§ IV. — Tirocinium; virtutes in eodem exercitæ, ordinis habitus; religiosa professio; animi et corporis exercitationes. 660

§ V. — Ars metendi divinitus Sancto concessa, discessus in monasterium Clara-Vallense e Cisterciensi; variæ de hoc notitiæ; illud quo anno fundatum. 664

§ VI. — Consecratur abbas Claræ-Vallensis, monasterii hujus angustiæ miraculis, sublevatæ; cibus spiritualis a Sancto, per apparitionem monito Claræ-Vallensibus porrectus. 669

§ VII. — Monasteri Claræ-Vallensis incrementum a sancto abbate prævisum; difficultates ob canonicos Victorinos ad illud admissos; rei gestæ tempus; mirabilis cum imperito medico viri sancti infirmi patientia; patris ejus conversio. 674

§ VIII. — Cœnobium Trium-fontium vaticinio ac miraculo a viro sancto condecoratum; an Christi anno 1119, suos miserit in Lusitaniam; secessu a negotiis ad res magnas exsequendas præparatur. 679

§ IX. — Præmonstrati locus an Præmonstratensibus a S. Bernardo datus; hujus erga illos, ac S. Norbertum affectus; mutua Ordinum Cisterciensis ac Præmonstratensis officia cum elogiis. 684

§ X. — Vacatio a negotiis compensata otio sancto; muscæ miraculo interfectæ, mira sermonis vis in conversione aliorum; apparitio de salute eorum, qui rite perseveraverint in ordine Cisterciensi; peccatores per miraculum a sancto Patre ad frugem adducti. 690

§ XI. — Repentina quorumdam militum conversio; vinea sterilis fecundata; alia, quæ de nac vinea circumferuntur; mutua inter Claravallenses ac Carthusianos necessitudo; sanctus Praæmonstratensibus beneficus, 695

§ XII. — Defunctorum apparitiones; auxilia eisdem præstita; vaticinium de tirone furtive exituro; archiepiscopus ac populus Remensis reconciliati; reformati in ecclesia Gallicana mali mores. 699

§ XIII. — Annona multiplicata; fugatusd æmon; mulier ad vitam revocata; pluvia depulsa; pristina valetudo, Deipara patrocinante, Sancto reddita; refutatio erroris de proximo Antichristi adventu; communicatio litterarum cum aula Romana. 704

§ XIV. — Acta pro Stephano, episcopo Parisiensi, contra Ludovicum Crassum; impletum de filii ejus morte vaticinium; sancti abbatis labores favoribus cœlestibus recreati; an S. Felix Valesius ad illum ductus, an sub ipso educatus. 709

§ XV. — Opusculum de gratia et libero arbitrio; consessus et auctoritas in synodo Trecensi; Regula militum Templi an a Sancto condita. 714

§ XVI. — Querelæ curiæ Romanæ a sancto doctore dilutæ; famosum schisma pseudopapæ Anacleti ab ipso compressum; annus cædis venerabilis Thomæ, prioris Victorini. 719

§ XVII. — Iter Leodiense Innocentii PP. II cum S. Bernardo; qui jus Ecclesiæ defendit contra Lotharium regem; excursio, ut fertur, in Artesiam; Guerrici ac multorum aliorum conversio; Innocentius PP. visit Claræ-Vallenses; S. Bernardi in concilio Remensi auctoritas; infulæ Catalaunenses ab eo recusatæ. 726

§ XVIII. — Plurimi a sancto Patre conversi; Januenses pacati; scripta deinde ad illos epistola; gratus eorum animus erga Sanctum; annus, quo Romam advenit: gesta pro re monastica, imperio ac sacerdotio. 732

§ XIX. — Acta in concilio Pisano ac Mediolani. 740

§ XX. — Cathedræ Mediolanensis regimem recusat; notatio temporis; ordo Cisterciensis ibidem propagatus; de Humiliatis quam fuerit præclare meritus; beneficia in Mediolanenses collata. 746

§ XXI. — Miraculis coruscat Mediolani; Papiam et Cremonam se confert; a filiis suis absens corpore, præsens spiritu; ipsius ad eosdem litteræ, uti et ad Lotharium imp.; reditus ad suos; acta et tempus. 751

§ XXII. — Guillelmus Aquitaniæ dux e schismate per S. Bernardum ad unitatem Ecclesiæ conversus; mulier dæmoniaca ab eo Nanneti liberata; variæ de Guillelmo duce observationes. 756

§ XXIII. — Cantica canticorum a sancto doctore exposita; notantur varia, quæ illud opus circumstant, adjuncta; ejusdem elogia. 760

§ XXIV. — Novus Ordo Bernardi consilliis in Anglia institutus; vaticinia; miraculum; iter Romanum contra schismaticos; felix rei successus. 765

§ XXV. — Quæ apud Casinenses gesta dicuntur, præ sente S. Bernardo, partim sunt falsa, partim verosimilia; corporis ejus infirmitas, ac desiderium revertendi ad suos. 770

§ XXVI. — S. Bernardus ab Innocentio PP. missus ad compescendum Rogerium; clades a viro sancto ei prædicta, et cœlitus impetrata; mitigatus ejusdem animus; acta in causa schismatis, et eorum adjuncta. 775

§ XXVII. — Sanctus Romam redit; Petrus Pisanus Ecclesiæ unitur, uti et Victor, Anacleti successor; schisma item deserit Rogerius; pignus sacrum Bernardo Roma discedenti datum; tunicam suam ibi reliquit, varia puncta chronologica. 782

§ XXVIII. — Acta pro ecclesia Lingonensi; cura tironum Clarævallensium; continuatio sermonum super Canticis, obitus B. Gerardi fratris germani; Gaufridus cathedræ Lingonensi admotus; S. Hugo in spiritu et corpore adjutus; iter Dunense; mors S. Malachiæ. 787

§ XXIX. — Petrus Abælardus; ingenium ejus ac mores; errores recte impugnati a S. Bernardo; hujus mirus cum illo congressus; Arnaldus de Brixia discipulus Abælardi. 794

§ XXX. — Sanctus tesseris lucratur clericum; alium data pecunia, qua pro se ludat, facinorosum a morte liberat, et monachum facit; patienter fert injuriam; mors Humbelinæ sororis; oppressos defendit; gesta in lite sacerdotii cum regno. 801

§ XXXI. — Lis illa vix sopita, novis dissidiis recrudescit; Bernardi ad eam componendam novi labores. 806

§ XXXII. — Alia Bernardi tentamina, ut tragicis Galliæ dissensionibus succureret; Innocentii PP. gratia excidit immerito. 809

§ XXXIII. — Ordo Cisterciensis a sancto abbate in Succia propagatus; prodigium et vaticinium; discordiæ in Gallia ab eo compositæ; honoratur a patriarcha Hierosolymitano. 815

§ XXXIV. — Arnaldus Brixiensis hæreticus; impletum S. Bernardi vaticinium præsertim tempore Eugenii PP. III.; ejus electio elogia; Bernardi ad ipsum litteræ. 819

§ XXXV. — Eugenius PP. Viterbium secedit, eo sacris operante coram Armenis miraculum; scripta S. Bernardi contra episcopum Eboracensem intrusum; domestica quædam negotia; famosi Nicolai Arremarensis ambitio, etc. 825

§ XXXVI. — Opera publico Ecclesiæ bono ac sedi apostolicæ navata; synopsis eorum, quæ vir Dei gessit ac passus est pro bello sacro. 832

§ XXXVII. — Eugenii PP., Ludovici regis ac S. Bernardi acta pro bello sacro; viri Dei prædicatio; miracula summa rei bellicæ præfectura huic uni delata, sed ab eo non admissa; lingonenses pacificati; controversiæ alteri ejus interposita auctoritas. 835

§ XXXVIII. — Sceleratus contra Judeos prædicator repressus et ad frugem reductus a sancto doctore; cautela contra falsarios litterarum ejus. 840

§ XXXIX. — Germaniam peragrat pro militia sacra; linguæ gratia, perorantis vis ac fructus; miracula; colloquium cum S. Hildegarde; conversio Alexandri Coloniensis. 849

§ XL. — Conradus imperator militiæ sacræ ascriptus; excursiones S. Bernardi per Germaniam; reditus in Galliam miracula; conventus Stampensis; infelix Orientalis expeditionis eventus perperam Sancto imputatus. 852

§ XLI. — Sancti doctoris concertatio cum Gilberto Porretano. 853

§ XLII. — Henriciaci hæretici a Patre Bernardo coerciti; miracula ad destruendos ipsorum errores ab eo facta apud Tolosanos. 855

§ XLIII. — Alii hæretici a Sancto impugnati. 862

§ XLIV. — Hæretici obdurati a Deo puniti; sanctitas Bernardi et miracula in summa sunt veneratione apud Tolosanos; inde non est profectus in Hispaniam. 865

§ XLV. — Sanctus Pater in emendandis ecclesiasticorum, monasticorum, ac sæcularium moribus fructuose intentus. 870

§ XLVI. — An S. Bernardus ab imagine Deiparæ salutatus Spiræ; an ejus virgineo lacte irroratus. 874

§ XLVII, — Salutatio imaginis Deiparæ in cœnobio Affilighemensi; Jesus cruci affixus, solutis ab ea brachiia Bernardum amplectens. 886

§ XLVIII. — Conversio Arnulfi: gloria cœlestis ei promissa; victoria, ut fertur, regi Lusitaniæ addicta; iter cum Eugenio PP.; merita de S. Malachia, quem novit esse in cœlo; cura pro rege Galliæ: fratrer ejus asceta Cisterciensis, uti et alius. 886

§ XLIX. — Imperat feris; dissidentem pacificat; mortuum ad vitam revocat; prodest Aurelianensi episcopo; respondet Præmonstratensi abbati; Henrici, regis Galliæ fratris, morbus, religiosa professio, episcopatus; Sancti vaticinia; aqua in vinum mutata; obitus Theobaldi comitis. 892

§ L. — Archiepiscopi Lundensis peregrinatio ad S. Bernardum; hic illum a se discedentem miraculo prosequitur; ratio temporis librorum de Consideratione; variæ prædictiones; turbæ in Lotharingia compositæ; luctus filiorum in ultimo morbo Patris; hujus pro illis cura. 899

§ LI. — Morbus; revelatus obitus; litteræ, ut fertur, ducissæ Lotharingicæ; virorum illustrium accessus; mors; corpus; miraculis finis impositus per obedientiam. 905

§ LII. — Variæ post beati Patris obitum apparitiones; tumulus; epitaphia; elogia; aqua qua ejus sacrum corpus fuerat ablutum, prodigiosa; sermo anniversarius; corporis ac morum descriptio. 909

§ LIII. — Effigies; cubiculum; calix; peregrinationes; ad Sancti corpus. 913

§ LIV. — S. Bernardi sanctitas, doctrina, et auctoritas in Ecclesia. 917

§ LV. — Varia in laudem S. Bernardi testimonia simul collecta. 917

§ LVI-LVII. — S. Bernardi Opera an jussa Deiparæ sint collecta; editio Mabilloniana; sancti doctoris in scribendo characteres. 917

§ LVIII. — Variæ Operum sancti doctoris editiones; sententia perperam ei attributa; cur et quænam Chronologia Bernardina hic detur. 920

§ LIX-LX. — S. Bernardus solemni ritu sanctorum canoni ascriptus. 921

§ LXI. — Orationes pro missa ab ipso Innocentio PP. III dictatæ; elevationes corporis; altaria; reliquiæ in varias Europæ regiones transmissæ. 923

§ LXII. — Alia sacra lipsana apud Belgas; Officium; lectiones propriæ; an Sanctus antiphonæ, *Salve Regina*, sicut in iis dicitur, auctor; honor publicus illi tributus Parisiis, Leodii, ac Romæ. 928

§ LXIII. — Tres primi rerum a Sancto gestarum scriptores. 932

§ LXIV. — Alii biographi post tres priores; alii recentiores; Vitæ apud Surium, Horstium, et Mabilonium; hujus exemplar cur præ aliis prælo a nobis detur. 936

§ LXV. — Illustrissimus Manricus quo appartu, et qua fide scripserit suos Annales, atque adeo res gestas S. Bernardi eisdem intextas; de auctore Exordii magni Cisterciensis. 938

§ LXVI. — Quænam Vitæ, et cur a nobis non recusæ; alia quædam præterita. 942

Gloria posthuma ac supplementum ad S. Bernardi Vitam et miracula, nec non ad Commentarium prævium.

Cap. I. — Veneratio publica; monasteriorum propagatio; recentissimæ notitiæ de Sancti sepulcro ac reliquiis. Umbra ejus, et alia sacra lipsana. 943

Cap. II. — Variæ S. Bernardi apparitiones ac prædicationes. 951

§ I. — Apparet monacho Cisterciensi; et converso, quem consolatus prosperum negotiorum successum ei prænuntiat. 951

§ II. — Duobus monachis Clarævallensibus apparet, et eorum apostasiam impedit; adolescentulum quemdam in proposito monastico confirmat; incendium comprimit; morti proximo se videndum præbet; et alteri ægroto. 954

§ III. — Tribus vicibus se manifestat cuidam fratri; apparet item B. Mariæ Ogniacensi; alteri prædicit cœlestem gloriam; Ascelinæ mortem; mira libri miraculorum inventio, ac monachi litteratura. 957

§ IV. — Aliquot Viri sancti vaticinia. 961

Cap. III. — Supplementum miraculorum. 969

§ I. — Variæ corporis infirmitates sanatæ; præfixus moribundo terminus mortis; miraculum perperam S. Bernardo Clarævallensi attributum; epilepticus cur non omnino curatus; mortuus ad vitam revocatus. 963

§ II. — Mortuus ad vitam revocatus.. 965

§ III. — Modus mirabilis, quo pater sancti Bernardi conversus dicitur, secundis curis expensus; plaustrum, fracto axe, longius promotum; caducus Humberti morbus sanatus; alter in spiritu et in corpore adjutus, etc. 967

§ IV. — Synopsis miraculorum S. Bernardi, quæ sunt innumerabilia. 970

DONATIONES PIÆ TEMPORE S. BERNARDI CLARÆVALLENSIBUS FACTÆ. 977

I. — Jocerannus immunitatem decimarum. 977

II. — Donatio Guidonis Molismensis abbatis. 979

III. Regulares canonici sæcularibus subrogantur in ecclesia S. Lupi. 980

IV. — Immunitas decimarum. 980

V. — Charta Alphonsi regis. 981

VI. — Charta Sanciæ reginæ. 982

VII. — Charta Theodorici Flandriæ comitis. 983

VIII. — Miroslaw, e primatibus Boemiæ, persuadente Henrico Moraviæ episcopo fundat et dotat monasterium ordinis Cisterciensium Sedlecense. 984

IX. — Donatio Hatonis Trecensis episcopi. 985

X. — Auctoramentum Theobaldi comitis Blesensis de donis Joberti de Firmitate. 986

XI. — Donum Friderici cognomento Salvatoris. 987

FINIS PRIMÆ PARTIS TOMI CENTESIMI OCTOGESIMI QUINTI.